

men alt, hvad han gør ved det, er at antyde, at arkæologerne jo så tit har taget fejl. Portene var ikke blot for smalle, de var også overbyggede. Kan man ikke sætte en bedre arkæologisk tolkning i stedet, er man strandet på et urokkeligt skær.

Skaaning advarer et sted om, at »Det bliver gang på gang påkrævet at fremsætte hypoteser, men egentlige spekulationer, det som Lauritz Weibull kaldte 'rena suppositionen', er naturligvis bandlyst«. Desværre kender han i praksis ikke forskel. Kilderne tolkes helt efter forgodtbefindende, og forfatteren digter over et vilkårligt udvalg af dem, ret imod dem og langt ud over dem.

Hertil kommer, at Skaaning er utilstrækkelig bevandret i faglitteraturen og ofte end ikke udnytter den i bibliografien anførte litteratur. Nogen burde hjælpe Velux-fonden, der gerne vil støtte forskning, men har støttet denne bogs udgivelse, med at anvende sine penge efter formålet.

Niels Lund

Sangen om Slaget ved Maldon og andre kilder til Sven Tveskægs og Olav Tryggvessons kampe i England i 990'erne. Oversat med indledning og noter af NIELS LUND. Selskabet til Historiske Kildeskrifters Oversættelse. Museum Tusulanums Forlag. København 1991. 85 sider. 7 illustrationer. I kort. Pris 120 kr.

I 980 genoptoges de nordiske vikingers angreb på England; denne gang førte de til stadigt stigende udbetalinger af Danegæld og til den endelige erobring af landet. Eet af englændernes forgæves forsøg på at sætte sig til modværge fandt sted i august 991 ved Maldon i Essex. Her tabte en engelsk styrke under ledelse af Ealdorman Byrhtnoth til en vikingehær. Om dette slag findes en nær samtidig beretning af Byrhtferth af Ramsey og resterne af et anonymt sørgedigt, *Sangen om Slaget ved Maldon*. Denne sang findes metrisk oversat til dansk af *Andreas Haarder* i *Det episke liv: Et indblik i oldengelsk heltedigtning*. Berlingske Leksikon Bibliotek. København 1979. Nu har så Niels Lund oversat kilderne til slaget ved Maldon, først en liniestro prosaoversættelse af digtet tillige med samtidige og lidt yngre beretninger med uddrag af Den Angelsaksiske Krønike, og dertil nogle meget vigtige diplomer: dels den betydningsfulde traktat mellem kong Æthelred og »den hær, som Olaf og Jostein og Gudmund, Steitas son, var med« (her dateret til 994, tidligere til 991), dels en række diplomer om godsoverdragelser fra personer med tilknytning til slaget. Alt er forsynet med et fortrinligt apparat. Man er tryk ved et værk, der giver så god besked med, hvad der er usikkert. Også uden at kunne det gamle angelsaksiske sprog har man glæde af at få en første ledetråd ind i dets udforsknings labyrinter. Tekstudvalget giver indtryk af et aristokratisk kriger-samfund, hvis ledere disponerer skriftligt over jordegods på en måde, vi skal frem til Hviderne for at finde paralleller til i Danmark. Det var folk, der red på veludrustede heste, skænket dem af kongen, men som sadlede af og stillede sig i en fast fodfolksformation, når de skulle kæmpe. Ealdorman kæmpede midt i slaglinjen, omgivet af sine mest trofaste mænd. De faldne helte navngives med deres nærmeste forfædre. Blandt de slægtsstolte krigere kæmper også en »simpel bonde«. Våbenteknologi og slagorden, den krigeriske ethos og hirdmands-troskaben, begrundet i gode gaver, ligner meget den, vi finder hos vore egne

vikinger, i deres krigergrave, på deres runesten og i deres skjaldekvad. Kun findes i den nordiske skjaldedigtning en stærkere fremhævelse af »de tapre bønder«, ligesom i norsk og islandsk lovsprog alle bønder, alle frimænd, og ikke blot de højeste kongelige hirdmænd er »thegner«.

Med sin fortrinlige indledning og sine gode noter giver Niels Lunds tekstudvalg meget mere end kilderne til et enkelt slag: Han giver en tankevækkende indføring i det sene angelsaksiske samfund, med dets »feudale« krigerpyramide, dets mange fæstegodser, dets godsgivende stormænd og dets godsmodtagende kirkelige institutioner, med dets særlige form for tjenesteideal og fromhed hos slægtsstolte krigere. Niels Lund åbner en indbydende dør til en rig forskning.

Rikke Malmros

ULRIKE STERATH-BOLZ: Kontinuität statt Konfrontation. Der Prolog der Snorra Edda und die europäische Gelehrsamkeit des Mittelalters. Texte und Untersuchungen zur Germanistik und Skandinavistik. Herausgegeben von Heiko Uecker. Band 27. Frankfurt am Main, Peter Lang. 1991. 173 s. 35.00 s.Fr.

Prologen til Snorres Edda har i tidens løb været genstand for heftig diskussion. Denne fortale indleder en samling på fire tekster hvoraf den anden, kaldet Gylfaginning, er en dialog hvor den nordiske mytologi fremlægges. De to øvrige omhandler skjaldekunsten, dens »kendinger« d.v.s. billedlige omskrivninger og dens versemål. Navnlig mellem prologen og Gylfaginning er der en udtalt modsætning: den første er nærmest en kristen trosbekendelse, den anden gengiver hedenskabet uden mindste forbehold. Det har fået en stor svejtisk Germanist, Andreas Heusler, til at hævde at prologen er et fremmedlegeme der senere er føjet til af en gejstlig der ønskede at kaste et kristent skær over det barske hedenskab i de tre øvrige tekster (Die gelehrte Urgeschichte im isländischen Schrifttum, 1908).

Forfatteren til den her forelagte dissertation har ønsket at finde en forklaring på den vitterlige modsætning mellem teksterne. Ulrike Sterath-Bolz er ikke ene om at søge forklaringen i Snorres kendskab til sin samtids syn på hedenskabet. Det er ikke lykkedes hende at udpege præcise forbilleder men hun argumenterer overbevisende for at Snorre ikke har anset den førkristne religion for en modsætning til kristendommen, men for et led der indgår i en kontinuerlig opfattelse af troen på en skabergud hvor det afgørende moment er forståelsen af de rette navnes betydning.

Snorres selvstændige indsats bliver den vægt han lægger på »kendingerne«, d.v.s. de omskrivninger som flourerer i skjaldekunsten. Middelalderens sprogfilosofi bliver på den måde hjørnesteinen i opfattelsen af verdens gang: de nordiske – og andre førkristne »guder« – markerer således et trin der er sandt men ufuldstændigt. Prologen sikrer at læseren trygt tør kaste sig ud i det farlige emne fordi der her tales samtidens sprog uden omsvøb, medens den rene mytologi som man finder i den første tekst, Gylfaginning, og i flere af kendingerne angiver den førkristne religionsopfattelse.

Snorres Edda har i alle sine bestanddele tilsammen understreget kontinuiteten fra før-kristen til kristen verdensanskuelse, men andre var allerede før ham inde